

ივერიის

გაზეთის დასაყვიად და ყოველ განცხადებაში დასაყვიად უნდა მიჰყარონ: თეოდორ რედაკციისა ფრეილინის ქუჩა, ბასტიონის სანდო, № 5, ბოლო კარის სახეობის, გოლოვინის პრინციპალი, წინა-ფარსის განაყოფილებული საზოგადოების განცხადებისა დასაყვიად უნდა მიჰყარონ: ბასტიონის სანდო, ქუჩის კუთხე.

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შუბრი

1877—1888 სამოლიტიკო და სალიტერატურული გაზეთი 1877—1888

„ივერია“

გამოვა 1889 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

მისაც პასხა დანიშნულს გაზეთში ა 1889 წლისათვის, მიქსარო მ. ს.

ბმულისში: ა) თეოდორ რედაკციის, ფრეილინის ქუჩა, სახლი ბასტიონისა, № 5; ბ) წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიის (სახლის ქუჩა, თავად-ზნაურთა საადგილ-მამული ბანკის ქარფისლის გაღვივებაში).

მუშაისში: ვარლამ ქობისის წიგნის მაღაზიის.

ხმუში: ნესტორ წერეთლის წიგნის მაღაზიის.

ბათუმში: მ. ნათესი.

ტფილისის განკარგება უნდა დაბარდნ განკარგვა შემდეგის ზღვრით:

Въ Тифлиси. Въ редакцію газеты „ИВЕРІА“.

გაზეთის ფასი დაქვდილია გაზეთის საფარშივე, ხოლო სრული პირისნი გაზეთის დაყვივისა გამოცხადებული უნდასაყვიად გვერდზე.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКУЮ ГАЗЕТУ

„КАВКАЗЪ“.

Въ 1889 году газета „Кавказъ“ будетъ выходитьъ подъ прежнюю редакцію и по прежней программѣ, ежедневно, не исключая и понедѣльничковъ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

СЪ ПЕРЕСЫЛКОЮ:

Съ доставкою въ Тифлиси.		По Имперіи.		По почтовой осызку.	
На годъ	11 р. 50 к.	На годъ	13 р. — к.	На годъ	18 р. 40 к.
„ 1/2 года	6 „ —	„ 1/2 года	7 „ —	„ 1/2 года	10 „ —
„ 3 мѣсяца	3 „ 50	„ 3 мѣсяца	4 „ —	„ 3 мѣсяца	6 „ —
„ 1 мѣсяць	1 „ 50	„ 1 мѣсяць	1 „ 75	„ 1 мѣсяць	2 „ —

Подписка принимается исключительно въ конторѣ редакціи, Тифлиси, уголъ Гоголевскаго проспекта и Барятинскаго улицъ, домъ Ротинова. Для иногородныхъ адресовать: Тифлиси, въ редакцію газеты „Кавказъ“.

ტფილისი, 12 დეკემბერი

დედათა საქმე, რომელიც ჩვენში მონათლულია ქალების საქმედ, დღითი დღე წინ მიდის განათლებას.

ველეტონი

ალუდა მითლბარნი

(სეკსურების ცხოვრებაში)

მაცნე მოიდა შატალისა, — ქისტებმა მოგვიცეს ზიანი, დავიწყოვეს წყევლები, აინია, ავიზინანი.

ალუდა ქეთლბარნი კაცია დარღობიანი, საფინგოს თავში დაჯდების, სიტყვა მაულის გვიანი, ბევრს ქისტს მაჰრა მარჯვენა, სცადა ფრანგული ფინანი, ცუდას რად უნდა მტერობა, კარგია მუდამ მტრთან!

ქისტებს წაუსხამ ცხენებო, ალუდაისიც ფინანი.

გვმან აქე ვადაულონ არხობის თავი მიანი, ვადაბერტყინონ ნალითა ქუჩი მივინება ცქრინანი, თს რა ალუდამ ვაგო, ცოდას დაღობიანი ტალითა; აისხა იარაღები, ვადაბერტყინონ ნალითა, გავუშინებინ ვადანი, ხმალს არ მათუტყის ტარიო.

ცისკრის ხანია, მტერს მისდევს, კლდის შავარდნი ჩქარიო. ვათურებისას ქუთში შურთხმა დაბრეა ზარიო,

ბუღის ქვევლებში, დღითი დღე მომზრებებს ჰეოლოგებს, ძლიერდება და გუთნით ადგილს იჭერს ადამიანის ცხოვრებაში. დედათა მხენობა, სამართლიანის უფლებების მო-

ძალღებ-კი სხინე თოვზე, ჯერ არ გაშლილა ცხარიო. მალე შავდოა აღუდამ ქისტების ნეფის თვლიო.

მარჯველდე ვადეწია, თოფმა ვილო ჩქარიო: ერთს ქურდ-ანტალას ღიღღღღღღს ცული ღულდა წამოა; ვადაბრედა ცხენზეთ, ყელ-თავევე ვადღების; ნატყვიარა სქირს ბეჭის თავს, ზედ ცეცხლი ვიღებინა.

ამხანგე მოკლულ ღიღღღღღღი ჩანხანა ვიღებინა.

ვადაბრედა მუცლის თოფი, კლდის პირი დიშლეობა, ნამოძი ტყეის ალუდას კალითა ჩეწლეობა.

— არა გვიჩიოს, რჯულ-ძაღლო?! მუცალი ვენებრედა.

— ნუ გვანავეჭირდეს, რჯულ-ძაღლო,

ყმასა გულანის ჯვრისასა, ხმა ალუდას თოფისა ქენასა ჰგვინდა ცისასა.

— არ მოგვინდა, რჯულ-ძაღლო? ისრეი ეძახის იმასა.

— მუცალს არა სქირს, რჯულ-ძაღლო,

ნამტერეცს მამოლა კლდისასა... ოპო, ქელ ვაფხერტეტი, წვერებსა სტესას თმისასა. მალა დავიციდა, ბეჭეო, კენხას არა სქირს ძლისასა.

ვადაბრედა მუცლის თოფი,

პოვებაზედ მიმართული, ადარა ჰქრება „ხმა დედადებედა უდაბნოსა მინა“ და დღე თითქმის ისე არ ვადის, რომ სადმე — რასაკვირველია, განათლებულს ქვევლებში — ცოტად თუ ბევრად დედათა საქმე ფესს არ იმაგრებდეს და ცხოვრების სარბიელზედ ცოტა-ცოტაობით მიიწე ადგილს არ იჭერს თავს შემდეგის წარმატებისათვის. დედათა საქმესა კაცობრიობის უკეთესა წარმადადებულთა თაოსნობით, ვეაწილი და გარჯით უკვე დამტყიცა უფლებები უმადღესის სწავლისა და განათლების მიღებისა და ესთა მართო ბრძანი და თვალ-სვრულად ეურჩებოდა ამ უფლებებს. დედათა საქმეს დაიჭურა ამისთანავე უზოგირთს სფერაში უფლებები სხვადასხვაობით, თუ საზოგადო სამსახურისა და თუ მესამე ბეჭით რამე დავტყინია დასაპრობად, მაგრამ ეს პირველ დაწესებით ბოლო უნდა მივხედო არ არის შედეგიანისთვის. იგი უსამართლობა, რომელიც დედეს აქამომდე დედათა საქმეს, ამ წინაგონის მთელის კაცობრიობისას, სპიძობად და სამართლებრივად გარედა ამ უმეცხად და ამით გარე არავითარს საქმეში მონაწილედა არა ჰქნებდა, ასე რომ დედა-პურის საზოგადოების გზასაც არ აძლევდა, დედისნ ვედარ გაუძღვებოდა ერთხელ ფერ-ადგომულს მომართობას.

რომ უფრო დიდი ავადა მისცენ ამ მომართობას და დედათა საქმეს

მისი სამართლიანი ადგილი მიეზომოს კაცთა ცხოვრებაში, დედათა საქმე ამ ბოლოს ხანებში იმაზედ მიმართა, რომ ქვევრის სუკობა ვაგეობაში და განა-მეცხეობაში ხმა მიანიჭოს დედათა, როგორც მამაკაცთა აქსთა მინიჭებულად. ამ მართი ამერიკამ ჯერ ხანად უკვლავ ქვევრებს წინ გაუსწრო და იქ დედეს არამც თუ ვისმე ენამეშობა, რომ მოხვედრათა და ქვევრის საქმეთა გამგებელთა საარჩევნოად მამაკაცებთან ერთად დედათაც კენჭი იქონიონ, არამედ თითონ დედანი-კი რომ ამორჩეულ იქნათ თუნდ რესპუბლიკის მრეწველურად, არავინ გამოვირვებს და იცავს.

ამ ხანებში ამერიკის ქალაქში, რომელსაც ბოსტონი ჰქვია, ქალაქის გამგეობის არჩევნები იყო. თუკმა როგორც იქ, ისე სხვაგანაც ამერიკაში დედათა აქსთა უფლებები არჩევნებში მონაწილეობისა, მაგრამ დედეს აქამომდე დედანი ამ უფლებას ბევრს არავინ დასა-დგენდენ და არ ერგოვდენ არც ერთხელ. ენა-კი ამ ბოლოს არჩევნებში თითქმის ყველანი მოსუ-ლან და დედათა კენჭის წყალობით დემოკრატი, რომელიც აქამომდე ხელთ ეჭურათ გამგეობა ქალაქისა, დამარცხდულან და რესპუბლიკელებს გეუარჯენათ. 22,000 დედაც კი ჩაწერიდა, საარჩევნოად მოსული. ამით თავისი საკუთარი კომიტეტი ჰქონათ „სათა

დედათა“. ამ „სათა დედათა“ კომიტეტს ისე ხერხინად წაუყვანის არჩევნის საქმე, რომ სხვაგან-განათლების საბჭოში და ქალაქის გამგეობაში სულ თავისი მომარტყესპუბლიკელები გამოეჩინებინათ.

თუკმა ევროპაში ესე საქმეში გამოეჩინებულ უფლებად დედათა სქესის თითქმის არსად ვაგალობის არ წარმოგვიდგენს, მაგრამ დედათა სხვაგან უნდა ვსთავებთ, რომ აქსთა არჩევნის საქმეში აზრი მათეკ არის ვადაბრედი და დამოკიდება თუ ხვალ საქმითაც განხორციელდეს. კანსერვატორთა მეთაური სადღესბერი, რომელიც დედეს მთავარ-მინისტრის ინტელის-ში, მომხრე იმისი, რომ დედათა მიერწილთა საარჩევნო უფლებები ამას წინად დღორდი სადღესბერი უკიდრდა მოტლანდიაში, ეს მომხრეობა გამოუცხადებდა და ყველაზედ განუკაცობი, რადგანაც კანსერვატორთა მეთაურისაგან არავინ არ მოიკლდა დედათა უფლებები სუთის გამომარტყებას. ედმონტონი უთქვამს, რომ ბე ჩემ თავად არ გუერნებო ამ მართი დედათა განხორცილებისა და შობრს არ არის ის დრო, როცა დედათაც ექმნებათ ხმა ამორჩევინა, როცა ისინიც მიიღებენ მონაწილეობას როგორც ჩვენის ქვევრის საზოგადოებო საქმეთა მსვლელობას და მიმართუ-ლებაში, ისიც საზოგადოებო კაცთა ამორჩევინათა. ამისათვის არავი-

ტყეი ჩემს იზამს მქისსა, გაუტებს ქეთლბარსა საპირის წამღეს რქისასა.

— არც ახლა გვიჩიოს, რჯულ-ძაღლო!

ზედაც დავერდებს იმასა.

— არა სქირს, არა, რჯულ-ძაღლო, ყმასა გულანის ჯვრისასა, ვამარჯველდე ჯვარი დაქვების, ძალს შავიწვეფის ღიღღღღღღს.

გულს არ ჰხედა, წუ ვეგონების, ამტერედა წამლის ქისასა. რაკი სრევეწე მიღებმა ვავრს არც მე შავსამ მტრისასა.

ვატელითის ნასტალი ქისტს უმტერეცს გულის ფიკარსა.

— არც ახლა გვიჩიოს, რჯულ-ძაღლო?! შამაუტყვილებს ქისტასა.

— გულში მქირს, გულში, რჯულ-ძაღლო,

ვაპ ცლასა მუცლისასა! მძაც ხო მამაკალ, მეც მამაკალ, რა უთხრა მადლსა ღიღღღღღღს!

მუცალს არ სწავის სიცილიო, ფერს არა ჰკარგავს მღიღიღიღს, მამკლავს, დაიფრეს წყულულშია მწვერებს ბაღისა მთისასა.

ერთიც ესროლა ალუდას, ხანს არა ჰკარგავს ცლისასა. თოფიც ალუდას გაღვტოდა, ერთს კიდევ მეტყვის სიტყვასა: — ენა შენ იყოს, რჯულ-ძაღლო, ხელს არ ჩავარდეს სტესისასა. სიტყვა ვაუშრა პირზედა, დაბლა ვაერხმა მიწასა.

ალუდას თოფი არ უნდა, ატირდა როგორც ქალიო; არ აწყრის იარაღებსა, არ ეხარბება თვლიო.

თავით დაუღვა ხანჯარი, ზედ ეკრა სპილოს ძვალიო, გულზედ ძეგლიგი!) დადა, მგლავზედ ფრანგული ხმალიო. მარჯვენას არ სქირს მუცლისა, იტყუა: „სოღვა არიო; ვაქაკო, ჩემან მოკლულო, ღმერთმა ვაცხოროს მცველიო. მკლავზედაც გეხს მარჯვენა, შენზედა ალლი არიო.

შენ ხელ შენს გულზედ დამიჭრეს, ნუშე ხარობს ქეთის კარიო, კარგი ვყოლია გამდელი, ღმერთმ ვიღღღღღღღს გვარიო“. სიბიძე ვაბურა ნაბადი, ზედ ვადაღვა ფარიო.

II

მზემ აიწია ცაზედა, ნისლეგმ დაწირეს ხეგები; მისჯარებთან ცის კიდეს, კავასიონის ღვები.

აშოლოა სანაღორდა ქარბე ფრინველთა მღველები; სოენი არივებს მასდევნ, მუქთად ჰამისათვის მღველები.

ჯინენი ვაბენენ მყინდისა, მალდა რქათ ადგა ღვითისა. ხევი-ხეე შამოყრანტლებს

ყორანი ავის ხმისა: „მამკლავა ქისტე მუცალი, თვალს უნდა ესეპნე ყმისა, ველ-ღმინდო ამოგარიღო, კალთა დაბეწო მხრისაო.“

„შატლის ჯერ არ ჩასწლიმიან შუტი შუალის მისაო, არ ჩაუშვებენ ჩამსვლელსა, ცა ახურია კლდისაო. ყმა მოიღდა გორი-გორ, არ ეწონება თოვია; პირს დასწლიდა ნისლეგი ვულით ნადენი, შვიია. ტახტზე დაუკიდებენ მუცლის მისს მკლავია, ეერცხლით მორთული ბაზალა“.

ვგ ხორანსული ხმალია, მივდა ქუთიანსა, სადღე იმედს ქეთია, ზახვულს თოფის ხმას იყურებს, შამოარ ჩამუღის ზევაია, ბევრჯელ მასწრო დედამამა, ჰყვედა ყორანი შავია.

დავამადობდა თავზედა ვადაბრედა ტყვემალა, ავად მამხენდეს ალუდას; „შატლისასა ხმალა: „მოკლე, სიცილი გირჩენე, რა ხარ სიცილის მითქმალა; ახსენ გველს პირული, ღიღღღღღღს ვადაბრედა; ფარი ქლის ჩასაბეჭად ხირი ვაუღვან ვარადა;

1) თოფი.

2) თოფი.

თარს დაბრუნდება არა ჰქნდება მთავარ-მინისტრი ინგლისისა.

თუ კონსერვატორთა მეთაური ასე ძლიერად დედათა საკმის სა- მართლიანობა და ასეთის აზრით გასაზრდელთა ამ საქმის სასარგებ- ლად და გასამარჯვებლად, სხვას ვინცა არა აქვს საბუთი სთქვას, რომ შორს არ არის ის დრო, როცა დედათა საქმე თავისს გაი- ტანს და ეს მთელი ნსხვეარი სკე- სი გაცობრობისა მოწვეული იქნე- ბა წუთისოფლის სუფრასზედ თავისის კუთვნილის ადგილის დასა- შერად. რაკი დედანი კანონ-მდებ- რლობაში ხმას მოიპოვებენ მისთა მო- მხარე კაცთა წარმომადგენელბოთ და ქვეყნის საკმის გამკვირვობის ამორჩევამაც მონაწილენი იქნე- ბიან, ამ გზით დიდს ზედ-მოქმედებ- ბას იქონიებენ თვით კანონებზედ, რამდენიც დედს სწავგრენ და ჰქუ- თვენ დედათა სამართლიანს უფ- რდებს. ამ ზედ-მოქმედების სიმ- ძიმის ქვეშ შეიცვადებიან ის კანო- ნები და დედათა საქმე წარმომადგენ- ლის იმედენად, რამოდენც შესაძლოა თვით ამ საქმის ბუნებისკან, იმი- ტომ რომ განკვეთ მოგვანილი ბო- რეული ადრე შეუძლია ფეხს, ამ ბორჯილისაგან დასხნილი იქნება და მარტო თავის ბუნებაზედ და მოქმედებული.

ახალი ამბავი

შაბათს, 17 დეკემბერს, სტუ- ლისის საბარანოში გამოართული იქ- ნება სალოტორატორ-სამსუქიკო სა- ლამო წერა-კითხვის საზოგადოების ლონისძიების ვასალიცობლად. სალა- მისი უფრო ჩვეულებრივ, ქართული ხა- მათი იქნებოდა. გარდა მათი ზღონი- ვისისა, კონკრეტული და ბურჯანდი- ხა, რომელნიც მხოლოდ ქართულს

დამაჩა გამაადგენისთ საბრუნლად, თითის ტარადა!! გამუქტევისარ ქისტვილის, გალუქტევისარ ქალადა. მამკალ, მარჯვენა არ მსქერ, უკერ მისიდედი მა რადა?! ზურგი აქტეს ალუდას პირითა აჯერიანითა; თაე-თავის სახლებს მიმართეს კერხობითი კარიანითა. გაწირეს ქეთელაური გულითა ნარიანითა. სახელსა ალუდაისას იხსლენ ბრალიანითა. შატის მინდაც მოიდა ზერადეთი რეალიანითა, წელზე ნარტკმის ფრანგულით, მკლავითა ფარიანითა, თორმეტის ქისტის მამკლავი შუბითა ტარიანითა. ირუმს ჰგავ მინდის წითლია) შუბლითა მთვარიანითა, ალუდას აუგს ეტყოდენ სიტყვითა შხამიანითა. იწყინა, შუბლი დაკეცა ნაკითი ზარიანითა — ნუ იტყვი ეტყვის აუგს ენითა ქარიანითა. ადვილად მტერი მოგეკედესთ, ადვილ გაიფგო მართალი, ბერი დაღონდა არ გინდა, ერთი ღლის გეცხადი, გზა-კელი არ ამერევა,

ცენი.

ხმებს მიღებენ, ქართული მიღ- რებს აგრეთვე ქანი ზარუნაია, კონ- ცერტს შემდეგ იქნება ევროპული ტანცები. საკუთრად ლუკისთვის მოწვეული ცელებათა საზნადარი. წარსულს წლებში ყოველთვის დე- ძალი ხალხი დასწრება წერა-კითხ- ვის საზოგადოებისა კონცერტს და დიდს საპოვნებობა და მზარულად გაუტარებიათ დრო. ამიტომ იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ წელსაც აგ- რეთვე დიდ-ძალი ხალხი მოიკრებს თავს და ამ საღამოს სიამოვნებოთ გაატარებს.

ბ-ნს ელა. აღნიშვილს, ქარ- თულ მელოდისტთა სოროს მოთავეს, შეუდგენია ქართული ნაციონალური მემუსიკოთა დასი, რომელშიც 26 კაცი ითვლება. ბ-ნ აღნიშვილს უყლ- დია აწიური საკრებუმი: თარი, რა- გური, სანთური, ქიანური, ქანანა, დალი, დარი, დალიბიტო, ლო- როკოტო, ლულუკი, სტიკრი, სალა- მური და უფრო სალამური. ეს საკ- რებები დაუთავებია დასის წევრთა- თვის, რომელნიც ეხლა სწავლობენ ქართულს მუსიკას, აღნიშვილს იმე- დი აქვე დიდ-მარცხეში გამართოს პირ- ელი კონცერტი. ამ კონცერტის ერთს განყოფილებას ერქმევა სახელად „სა- ხალური“ და შემდგარი იქნება იმ ხმებიდან, რომლებიც საზღვურში იმ- ლერებს მათ უდიდებულესობათა და მათ- თა უაგუესტრეს ძეთათვის.

დეკემბრის 20-ს, სამშაბათს, ბ-ნ აღნიშვილს ქართული სორო წარ- მოადგენს ახალ ფერის „ტარიელს“, სამს მოქმედებლად და რვა სურათად. როგორც ჩვენ შევიტყუთ, შემოსავლი წარმოადგენსა დაწინაშული ბ-ნ აღნიშვილს მიერ ახლად შედგენილ ქართულს ნაციონალურ ორკესტრის სასარგებლოდ, რომლებიც ამ ფერისათა უკვე დაუბეჭდილი და ამ დღეებში გა- შავა გასასყილად.

ყოველ-მხრივ ეცი სავალი. დღესაც მოვიტოთ მინდა, მანამ დაბანდეს მრავალი. ქუსლი ჰჭრა. წითლა გამხალდა ნიაე-ქარიეთი მავალი.

III

დაბნელდა. წაუღნი ტირიან, კალითა გვეხურვის ღმინსა. დროა ვარსკვლავთა ცოცხის, მკერედა ზღონზედ მინასა, მკედართ სულთსავლავითი გამოსვლის, დრო მათ სიმღერის წყნარისა. დღენი გამოელენ კლიდამა, ხე-ხეში ეტყებთან. ევენლამ იფანშა და ახლა საძილედ ემზადებინა — პურ მიირთიოთ, — ალუდას და-დღენ ეტყეწინა. — მე პურ არ მინდა, დედაო, გული შამეკრა რადამე, წუხლად უკლ სიზმრები ესინდა, რიგში იყოლდ საღამე. წინ გვედვა მიცალემული, ხეესურნ შაწყენის ისლენა. სალაშქრად დამზადებულნი. ზოგნი კარგზე დღეწინა. მენაც იქ ვიყავ, ესტიროლი, როგორც წყისა კაცისა. გუმანი მქონდა სალაშქრად, ხანიც მოვიდა წყისულისა. ერთს წაშ ხელ ვინამ დამტაცა, ტარი ჩამიდვა ხანჯრისა. შახედენ, მუცალი იყო, ტანთ ეცეა გაჰეი რეალია,

აბს დეკემბერს დიდებუნი, ზა- ტრიკისნი ლუქანში, მოხდა საზაფ- ლი ამბავი. სმის დროს ჩხები მო- ვილდა ოთხის კაცს, ტვილისნი მო- ქალაქის ბურჩიეს, ტიგონა სარქი- სოვს, კურტიკოს და გრიოსაც სხვას. ბურჩიეებმა გაიძიო ხანჯალი და ფერ- დში დასცა კურტიკოსს, რომელიც იქვე დაეცა მკვდარი, მძიმედ დასჭრა სარქისოვი და ერთიც სხვა. სარქი- სოვი სამკურნალოში წაიყენეს. მიე- ლი დიდებუნი შვიძრა და მუხზარებს უტანდებდა საცოდავს ქერიეს კურ- ტიკოსს, რომელსაც ბუთი სული წერილ-შვილი დარჩა უნატარიანოდ. მი- ზეხი ჩხებისა ჯერ არ არის ჯეროვ- ნად გამოძიებული.

ვისაც უნდა უტყუარად და- ფსონა ღირსება ტვილისნი თვითამარ- თველობისა, ცუდს არ იზამს, რომ სხვათა შორის მხედველობაში მიი- დოს, თუ რამდენიმეჯერა მია ზოლმე ჩიენი ქუჩები ავღარა. ეს ორი-სამი დღეა ტვილისნი თაველ-ქუჩის მოდის და ქუჩები იმ ყოფაშია, რომ ძალ- ლიც არ გაიგდება გარეთ. ჩიენი მოქალაქენი ძალა-უნებურად და- ტლავდებენ ქუჩა-ქუჩა მესლამედ მორევში. ტლავს ვერ ასცდენია არა თუ მივარდნილი ადგილები და მიე- დის, სადაც ცოცხალი ვერ გააღწე- თავსა, არამედ თვით აგრეთ წოდე- ბული საუკეთესოა ქუჩები სოლოლა- კისა, მიხილვის ქუჩა, გოლიგინის პროსპექტი ისეა მოთხიერად, რომ ერთ- თი სუფთა ადგილი არსად დადარჩო- მილა. თვით ტროტუარებიც-კი ტლა- პოთი არის გაქვდილი. სწორათ სირ- სხელიანა ჩვენთვის, რომ ამოდენი ქალაქში დღეს იმ მინც ვერ მოა- ხერხა, რომ ადრის ტალახებს სათა- ნადოდ შემპარიალოდა. ათასობითა ეხარჯათ ქალაქის შემოსავლს, დი- დი კრედიტი და ნდობა გვაქვს ყველ- განა და ფულის დახარჯვა-ეც ასე გვე- ნელებდა სისუფთავისთვის, რომელსაც

ერთად ერთი ნიშანი განათლებულის მზრუნველობისა ყველგან, ყოველ ქა- ლაქში პირველად სისუფთავე და შემ- დიდ სხვა მხარეში. ვერ იქნა, ვერ მოიცილა ჩვენმა ქალაქმა ქუა-ფენილის საქმე სპარსული გემოვნებისა. ამას- თანავე ვერ გამოამეტა ხარჯი, რომ ქუა-ფენილისთვის ცოტა უფრო მეტი ქემა წყვეტიდებინა, რომ წყალი ძირს წასულიყო და არ ახელიყო მიწასთან ერთად.

როგორც მოგვხსენებთ, მო- მავლის წლის ენცენისთვეში კაცე- რიას სამეურნეო და სამრეწველო გამოყენებას, ამ საქმეს უკვე შეუდგა სამეურნეო საზოგადოება და კვასიის მთავარ-მართებელმა თავ. ლონდუკო- ვასაცოვმა, სამეურნეო საზოგადო- ბების თავმჯდომარეებ, უბრანსა მთაე- რობის წარმომადგენელთა, რომ ხალხს აქრობენ გამოყენების ამავე და შემ- დროს ამომოუჩინონ იმით, ვინც სხვა- დასხვა სამეურნეო და სამრეწველო ნიმუშებს გამოკვანების გამოყენისა- თვის, თავადმა ლონდუკო-ვასაცოვმა გაერთვე მიმართა კრძოა კაცებსაც და სთხოვს ხელი მოუშარიან გამოფე- ნის საქმეს.

სუქამა: ამას წინად იქვე- რისში? წერილი იყო დაბეჭდილი სხვა-დასხვა ურიგობაზე, რომელსაც ზოგი სურამელი მეღებენ სნადის. სხვათა შორის ისიც მოხსენებულ იყო, რომ ერთს ქუჩაზე, საცა სამი- თვეოა დღეებია, იმანვედ საცეო ყოფა-ქვეყის ქალებს და რომ ამ ქუ- ჩაზე რიგინს ხალხს არ გავევლებო- ამ წერილს, როცა დრო იყო, ყუ- თი რუგინსა ხალხს არ გავევლებო- ამ წერილს, როცა დრო იყო, ყუ- თი რუგინსა ხალხს არ გავევლებო- ამ წერილს, როცა დრო იყო, ყუ- თი რუგინსა ხალხს არ გავევლებო-

კითხვა-ერთი ნიშანი განათლებულის მზრუნველობისა ყველგან, ყოველ ქა- ლაქში პირველად სისუფთავე და შემ- დიდ სხვა მხარეში. ვერ იქნა, ვერ მოიცილა ჩვენმა ქალაქმა ქუა-ფენილის საქმე სპარსული გემოვნებისა. ამას- თანავე ვერ გამოამეტა ხარჯი, რომ ქუა-ფენილისთვის ცოტა უფრო მეტი ქემა წყვეტიდებინა, რომ წყალი ძირს წასულიყო და არ ახელიყო მიწასთან ერთად.

როგორც მოგვხსენებთ, მო- მავლის წლის ენცენისთვეში კაცე- რიას სამეურნეო და სამრეწველო გამოყენებას, ამ საქმეს უკვე შეუდგა სამეურნეო საზოგადოება და კვასიის მთავარ-მართებელმა თავ. ლონდუკო- ვასაცოვმა, სამეურნეო საზოგადო- ბების თავმჯდომარეებ, უბრანსა მთაე- რობის წარმომადგენელთა, რომ ხალხს აქრობენ გამოყენების ამავე და შემ- დროს ამომოუჩინონ იმით, ვინც სხვა- დასხვა სამეურნეო და სამრეწველო ნიმუშებს გამოკვანების გამოყენისა- თვის, თავადმა ლონდუკო-ვასაცოვმა გაერთვე მიმართა კრძოა კაცებსაც და სთხოვს ხელი მოუშარიან გამოფე- ნის საქმეს.

სუქამა: ამას წინად იქვე- რისში? წერილი იყო დაბეჭდილი სხვა-დასხვა ურიგობაზე, რომელსაც ზოგი სურამელი მეღებენ სნადის. სხვათა შორის ისიც მოხსენებულ იყო, რომ ერთს ქუჩაზე, საცა სამი- თვეოა დღეებია, იმანვედ საცეო ყოფა-ქვეყის ქალებს და რომ ამ ქუ- ჩაზე რიგინს ხალხს არ გავევლებო- ამ წერილს, როცა დრო იყო, ყუ- თი რუგინსა ხალხს არ გავევლებო- ამ წერილს, როცა დრო იყო, ყუ- თი რუგინსა ხალხს არ გავევლებო-

იქვე საფლავ ვახარო, იქ დაიბარხოს მკვდარი. მერ რა სხვა მამკლა, მერც მოკვლენ, მკვლელს არ შარჩენს გვარია. შატის ვადლოვად ბანებზედ ხეესურთ ქალი და რაღია, გამგებებენ ალუდას ძამაშისწულები სამინია. ბეგის უნდა ამბის ვაგება, ბეგერი მოვიდეს სხვანია. მიულოკიან ალუდას: — სახლიანიმც ხარია. ბებერი ჰქითხავს უშიშა ალუდას მამას ცდისას, უფროსს ქეთელაური ამამას ლალეგელის მგლისას: „აქით წასულმა, უშიშა, ცვალი შავაქურ მისისას, მიკლუდაე გადამეწვიე, ნავალ დაეატყე ქეინას. ორნი იყენენ, თოჯი ვინმარე, წვერ ვერ ვუწვედნი ხმლისას. იმ ცხონებულსა მუცალსა რკინა სდებოე გულად?! — რას ამბობ, ქისტის ცხონება არ დაწერილა რჯულად. — მით ვაქვ ეტყეკობასა, არ იყიდება ფულად. სამ მე ვესროლე, სამ იმან, მესამით დავსარულია. მკერდზე ნაკრავს ტყეიამა გაუნძობა გულია. წყნაროე მანელებლო... სწამართ დამტანჯეს, იმით ვარ გუნება ადღეფეული.

სულს არ აცლიდა ამოსვლას,

საცეო ყოფა-ქვეყის ქალების გამო. ჩხები იმითი დასრულდა, რამ- ცრთმა მოხსენებთავანმა ერთი კე- ტი მოკვლა ხანჯალი, სახელდობრ ხარხა სოლო მთაევი, და ორიც დასჭრა. იქნება ეხლა მინც ათხო- ვიან ყურადღება იმ სხვა-დასხვა ური- გობას, რომელიც მიოვს სურამს აწუხებს და თავს ახებურებს.

შატის ცვლად მოხდენა ხომლემ, აი ამას წინად აქუერი ერთი რუგინს სახლობა ისე ამოსწვიტეს ვახაკებმა, რომ სახლში არაიენ გა- ვუყვებ. ხუთს სულს დასჭრეს ცულით შეეცნა, ერთს შომაბადე დედაკის და სამს ყმავილს. ამ საწყალისა და უმეფურის სახლობისათვის თურმე შე- უფლებიათ ფული ავაზაკებს და კიდევ მისცენა რჯულია. ჩვენ ეტყეთი კაცნი ჩვენა ვართ მტერი ჩვენ გრტობ ჩვენ გრტობ ჩვენა ჩვენა ესცხონდებით, ურჯულით უკარში მთელის ქმენანი. ამის თქმით უწარა-მარაბთ, ლითშილთ უყვეს იციან. ყველანი მართლს ამობენ განა ეინაცა მყოციანი? ვერ გავიმეტე მუცალი მარჯუენის მოსაქურულად. გული გამიწვიო, არა ჰქნა რაც საქენილა მთელსა. დეე, დააკლეს სახელსა, მე გირჩენივარ მჩაყველად. ხეესურთა ახალ-უხლები კლდე იდგა, გუტებულად, ცრემლ არ ჩამოსდის თელისა. „მინდა სიკვდილი, არ ცველები, მამკლა, მითხრა ხეეწითა. თქვენ დაგრჩეს წუთი-სოფელი, მე-კი წაივდ ქვეყითა. დაემოთ, ხეესურთ შიგლობო, ლაშქარობი, ხმლების ქვეყითა“. დავეც, ვამ ეინამ დამოღა, კაცის ბოჯე იყო წყინანი, ცხემლი, მზარად თუქალა, კაცის ხელ-ფეხი მქიანი. რასა ესნაილი, ესგვარობდი, უმსვასი, მჩაყველი. „ქამიო, რამამ მიიხა, რაუ მხლები ვამტერებული: „კიდევ მიიჩიოთი ალუდას წყენ-ბორცი ვაცხელებული“. მიამატე კაცის ულვაშით წყენ-ბორცი მანელებლო... სწამართ დამტანჯეს, იმით ვარ გუნება ადღეფეული.

ჩხები და დავიჯარაბა ხშირია პი- ატიგორისცა. კაცის ცვლად მოხდენა ხომლემ, აი ამას წინად აქუერი ერთი რუგინს სახლობა ისე ამოსწვიტეს ვახაკებმა, რომ სახლში არაიენ გა- ვუყვებ. ხუთს სულს დასჭრეს ცულით შეეცნა, ერთს შომაბადე დედაკის და სამს ყმავილს. ამ საწყალისა და უმეფურის სახლობისათვის თურმე შე- უფლებიათ ფული ავაზაკებს და კიდევ მისცენა რჯულია. ჩვენ ეტყეთი კაცნი ჩვენა ვართ მტერი ჩვენ გრტობ ჩვენ გრტობ ჩვენა ჩვენა ესცხონდებით, ურჯულით უკარში მთელის ქმენანი. ამის თქმით უწარა-მარაბთ, ლითშილთ უყვეს იციან. ყველანი მართლს ამობენ განა ეინაცა მყოციანი? ვერ გავიმეტე მუცალი მარჯუენის მოსაქურულად. გული გამიწვიო, არა ჰქნა რაც საქენილა მთელსა. დეე, დააკლეს სახელსა, მე გირჩენივარ მჩაყველად. ხეესურთა ახალ-უხლები კლდე იდგა, გუტებულად, ცრემლ არ ჩამოსდის თელისა. „მინდა სიკვდილი, არ ცველები, მამკლა, მითხრა ხეეწითა. თქვენ დაგრჩეს წუთი-სოფელი, მე-კი წაივდ ქვეყითა. დაემოთ, ხეესურთ შიგლობო, ლაშქარობი, ხმლების ქვეყითა“. დავეც, ვამ ეინამ დამოღა, კაცის ბოჯე იყო წყინანი, ცხემლი, მზარად თუქალა, კაცის ხელ-ფეხი მქიანი. რასა ესნაილი, ესგვარობდი, უმსვასი, მჩაყველი. „ქამიო, რამამ მიიხა, რაუ მხლები ვამტერებული: „კიდევ მიიჩიოთი ალუდას წყენ-ბორცი ვაცხელებული“. მიამატე კაცის ულვაშით წყენ-ბორცი მანელებლო... სწამართ დამტანჯეს, იმით ვარ გუნება ადღეფეული.

გვა-შაყველა (დასასრული იქნება)

